

TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİ VE BİRLİKLERİ KANUNU ⁽¹⁾**Kanun Numarası : 1581****Kabul Tarihi : 18/4/1972****Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 28/4/1972 Sayı : 14172****Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 11 Sayfa : 2196*****Kuruluş ve kapsam:***

Madde 1 – Bu kanunda yazılı hükümlerden faydalanılmak suretiyle üreticiler, aralarında ekonomik menfaatlerini korumak ve özellikle meslek ve geçimleriyle ilgili ihtiyaçlarını sağlamak amacıyla karşılıklı yardım ilkesine dayanan ve tüzel kişiliği olan değişir ortaklı, değişir sermayeli Tarım Kredi Kooperatifleri kurabilirler.

(Değişik ikinci fıkra: 6/4/2005 – 5330/1 md.) Tarımsal amaçlı kooperatifler hariç olmak üzere; ortak ürünleri üzerinde ticaret ve komisyonculuk yapanlar, faizle para veya mal olarak kredi verenler bu kooperatiflere giremezler.

Bu esaslara göre kurulan bir veya birkaç il dahilindeki kooperatifler **bölge birliklerini**, en az **5 bölge birliği de, merkez birliğini** kurarlar.

Merkez birliği tek üst kuruluş olup Ankara'dadır.

Kooperatiflerin ve bölge birliklerinin çalışma alanı içinde birden fazla kooperatif ve bölge birliği kurulamaz.

(Ek fıkra: 6/4/2005 – 5330/1 md.) Bu Kanun hükümlerine göre kurulmuş olan Tarım Kredi Kooperatifleri ve birlikleri, **Devletçe kooperatiflere verilen desteklerden yararlanırlar.**

Tarifler:

Amaç ve çalışma konuları:

Madde 3 – Kooperatiflerin, bölge ve merkez birliklerinin çalışma konuları şunlardır:

I – Kooperatifler***A) Ortaklarının;***

- Kısa ve orta vadeli kredi ihtiyaçlarını karşılamak,
- Ürünlerini değerlendirmek,
- Müştereken yararlanabilecekleri her çeşit makina, ekipman ve tesisleri edinmek,

B) Ortak ve gerektiğinde diğer üreticilerin;

- Üretim ve zaruri tüketim maddeleri ile üretim araçlarını toptan sağlamak,
- El sanatlarını geliştirmek ve mamullerini değerlendirmek,
- Mesleki ve teknik yönden bilgilerini artırmak, sosyal ve kültürel konularıyla ilgili faaliyetlerde bulunmak, kurslar açmak ve seminerler tertip etmek,

C) Mevduat toplamak, bankacılık hizmetleri ve sigorta acenteliği yapmak.***II – Bölge birlikleri***

- Kooperatiflerin finansman işlerini düzenlemek,
- Ortak ürünlerinin değerlendirilmesiyle ilgili işleri yürütmek,

- c) Gerektiğinde kooperatiflerin ihtiyaç duydukları üretim ve zaruri tüketim maddeleri ile üretim araçlarını toptan sağlamak veya imal etmek,
- ç) Kooperatiflerin işlerinin kooperatifçilik ilkelerine ve mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütülmesini sağlamak üzere gerekli tedbirleri almak, teknik ve idari yardımlarda bulunmak ve ortakların genel ve mesleki eğitim faaliyetlerini düzenlemek,
- d) Kooperatifleri denetlemek.
- e) Mevduat toplamak, bankacılık hizmetleri ve sigorta acenteliği yapmak.
- Bölge birlikleri görevlerini merkez birliğinin tasvibi ile il veya ilçe merkezlerinde kuracakları şubeleri veya görevlendirecekleri kooperatifler aracılığı ile de yürütebilirler.

III – Merkez birliği

- a) Kooperatif ve bölge birliklerinin bu kanuna ve kooperatifçilik ilkelerin uygun olarak gelişmesini sağlamak, kooperatifçilik ve mesleki eğitim faaliyetlerinde bulunmak,
- b) Kooperatif ve bölge birliklerine finansman kaynakları temin etmek ve bunların geliştirilmesi için her türlü tedbirleri almak, kredi işlerinin düzenle yürütülmesini sağlamak,
- c) Kooperatif ve bölge birliklerinin üretim ve zaruri tüketim maddeleri ile üretim araçlarını toptan sağlamak, imal etmek ve ortak ürünlerinin değerlendirilmesi ile ilgili faaliyetleri rasyonel bir şekilde düzenlemek ve bu konularda her türlü teşebbüse girişmek veya iştirak etmek ve gerekli tesisleri kurmak, faaliyet konusuna giren hususlarda ithalat ve ihracat yapmak,
- ç) Kooperatif ve bölge birliklerinin görev ve çalışma konularının düzenle yürütülmesini sağlamak üzere genel uygulama esaslarını tespit etmek,
- d) Kooperatif ve bölge birliklerini denetlemek,
- e) Kooperatiflerle, bölge ve merkez birliklerinin personel politikasını tespit etmek ve yürütmek,
- f) Kooperatif ve bölge birliklerinin kuruluşuna karar vermek ve kuruluş merkezini ve çalışma alanını tespit etmek,
- g) Kooperatif ve bölge birliklerinin finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere tahvil çıkarmak,
- h) Hükümetçe görevlendirildiğinde, Devlet destekleme alımları ile ilgili faaliyetleri yürütmek,

1) Kooperatiflerin ve bölge birliklerinin toplayacakları mevduatın kullanılma şekil ve şartları ile bu konudaki üst kuruluşlarla olan bağlantıları gösteren yönetmeliği hazırlayarak Ticaret Bakanlığına sunmak,

i) Birlik ve Kooperatiflerce sağlanan kredi, araç ve gereçlerin kullanım şekil ve şartları ile amaca uygun olarak kullanıldığının kontrolünü gösteren bir yönetmelik hazırlamak,

Merkez ve bölge birlikleri ile Kooperatifler, kredi ihtiyaçlarını da karşılamak üzere, banka ve sigorta şirketi kurabilir veya bu gibi kuruluşlara iştirak edebilir.

(Ek fıkra: 6/4/2005 – 5330/2 md.) Kooperatifler, bölge birlikleri ve Merkez Birliği tarafından kurulmuş olan şirketler ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olacak şekilde iştirakçi oldukları şirketlerde, yönetim kurulu başkanı veya üyesi ya da denetim kurulu üyesi olarak görevlendirilenlere, bu şirketlerin sadece birinden ücret veya huzur hakkı ödenebilir. Bu şekilde görevlendirilenlere diğer şirketler tarafından herhangi bir ad altında başkaca bir ödeme yapılmaz.

Finansman:

Madde 11 – (Değişik: 6/4/2005 – 5330/6 md.)

Kooperatifler, bölge birlikleri ve Merkez Birliğinin her türlü kredi ihtiyaçları yurt içi banka, finans veya kredi kuruluşları ile 3 üncü maddeye göre kurulacak bankaca karşılanır.

Alacak senetleri:

Madde 12 – Kooperatiflerin kredi ile ilgili alacak senetleri, kağıtları ve her türlü taahhütname ve sözleşmeler ortağın oturduğu veya kooperatifin bulunduğu köy veya mahalle ihtiyar heyetleri tarafından parasız olarak tasdik olunur. Bu suretle tasdik olunan senet ve belgeler İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesinde yazılı belgeler hükmündedir. Senetler vadelerinde protestoya tabi tutulmaz. Müracaat vukuunda bu tasdik muameleleri noterler tarafından da yapılır.

Mutlak rehin hakkı:

Madde 13 – Ortakların kredilerine mesnet olarak gösterdikleri ürünleri, hayvanları ve üretimleri ile ilgili her türlü makina ve araçları üzerinde ortağı buldukları kooperatiflerin mutlak rehin hakları vardır.

Bunlar, borçlu ortaklara yediemin sıfatıyla teslim edilmiş sayılırlar ve üçüncü şahıslar tarafından hiçbir suretle haciz olunamazlar.

İpotek tesisi ve kaldırılması:

Madde 14 – Kooperatifler lehine tesis edilecek ipotek işlemleri, köy ihtiyar heyetleri veya noterler tarafından tasdik edilen taahhütnameye istinaden kooperatiflerin yazılı isteği üzerine gösterilecek değere göre, tapu dairelerince taktır alınmadan yapılır. İpotek kaldırılmasında da aynı usul uygulanır.

Alacak sebebiyle mülk edinme:

Madde 15 – Kooperatifler alacaklarının tahsili için kendi talepleri üzerine satışa çıkarılan ortaklara ait taşınmaz malları üzerlerine alabilirler. Bu şekilde edindikleri taşınmaz malları 3 yıl içinde başkalarına satamazlar, bunları ya bizzat veya icar yolu ile değerlendirebilirler. Bu işlemde elde edilen gelirlerden masraf düşüldükten sonra % 10

kooperatif hizmet karşılığı ayrılır. Geriye kalan borçlunun borcuna mahsup edilir. Kooperatiflerin alacağı bu süre içinde, faiz ve masraflarıyla birlikte ödenir veya yukarıdaki yolla karşılanırsa taşınmaz mallar sahiplerine geri verilir.

Mevduat kabulü:

Madde 16 – Kooperatifler ve Bölge Birlikleri her türlü mevduat kabul edebilir ve Bankacılık hizmetleri yapabilir. Kooperatif ve bölge birliklerinin toplayacakları mevduat, üst kuruluşların ve 7129 sayılı Bankalar Kanunu ile bu kanuna ek 153 sayılı Kanunun teminatı altındadır. Mevduat kabulüne yetkili kılınacak birlikler ve kooperatifler için Merkez Birliğince Maliye Bakanlığından önceden müsaade alınır. Toplanan mevduatın kullanma yetkisi Merkez Birliğine aittir.

Maliye Bakanlığınca yapılacak tetkikler sonunda mevduat kabul etmelerinde bilahara mahzur görülen kooperatif ve birliklerin mevduatı kabul yetkileri Bankalar Kanununun 13 üncü maddesine göre kaldırılır.

Kişilerin bu kuruluşlardaki tasarruf mevduatından 3 000 liraya kadar olan kısmı, faizleri hariç haczolunamaz.

Munzam karşılıklar :

Madde 18 – Kooperatifler ve bölge birliklerinin topladıkları mevduat üzerinden 1211 sayılı T. C. Merkez Bankası Kanununun 40/II nci maddesi hükümleri esasları dairesinde munzam karşılık tesis edilir. Bu karşılıklar bölge birlikleri veya merkez birliği tarafından T. C. Merkez Bankasına yatırılır.

Sözü edilen Kanun gereğince bankaların T. C. Merkez Bankasına yatırdıkları munzam mevduat karşılıklarının T. C. Ziraat Bankası zirai finansmanlarına tahsis edilecek kısmın yarısı aynı amaç ve şartlarla Merkez Birliği emrine verilir.

Muafiyetler:

Madde 19 – A) Bu kanuna göre kurulacak ve kurulmuş sayılan kooperatiflere ortak olmak üzere başvuran üreticilerle, ortakların kooperatifleriyle yapacakları her türlü işlemler ve bunlarla ilgili kağıt, belge, senet, beyanname, taahhütname, vekaletname, makbuz, kooperatif lehine yapacakları ipotek ve rehinler her türlü resim, harç ve vergiden,

B) Bu kanuna göre kurulacak ve kurulmuş sayılan kooperatifler, bölge ve merkez birlikleri,

a) Kurumlar, gider, gayrimenkul kıymet artışı, intikal ve diğer vergilerden ve icra makamları, resmi daireler ve mahkemeler nezdinde yapacakları takip ve tahsillerle açacakları tazminat davaları ile ilgili her nevi talep, tebliğ ve kararlar her türlü masraf, vergi, resim ve harçlardan,

b) Sermaye ve yedek akçeleri ile taşınmaz malları ve bunların gelirleri, kendi ihtiyaçları için satın aldıkları ve alacaklarının tahsili gayesiyle mülk edindikleri taşınmaz malları ve bunların 15 inci madde hükmüne göre sahiplerine geri verilmesi işlemi, bütün vergi, resim ve harçtan,

c) Yapacakları kredi işlerine ilişkin bütün senet, belge, kağıt, defter ve hesap özetleri, taşınmaz mallara ait ipotek ve taşınır mallara ait rehin işlemleri, vekaletnameler, taahhütname vesair evrak, bütün resim ve harçtan,

C) Bu kanuna göre kurulan kooperatiflerle bölge ve merkez birliklerinin temin edecekleri krediler ve bunlara ilişkin Merkez Bankası nezdindeki reeskont muameleleri ve bu işlemlere ait bütün senet, belge, vekaletname, taahhütname vesair evrak gider ve diğer vergilerle bütün resim ve harçtan,

Muaftır.

Ancak, bu kuruluşların ortak dışı işlemlerden elde edecekleri gelir - gider farkları ayrı bir hesapta takip ve tespit edilerek vergilendirilir.

Kooperatif, bölge ve merkez birliklerince noterlere tasdik ettirilecek defterlerle belgelerden yalnız noter ücreti alınıp harç alınmaz.

Kooperatiflerin, bölge birliklerinin ve merkez birliklerinin ortaklarına verilmek üzere üretim araç ve gereçlerine % 50 gümrük indirimi uygulanır.⁽¹⁾

**1581 SAYILI KANUNDA EK VE DEĞİŞİKLİK YAPAN MEVZUATIN
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRDIĞI KANUN VE HÜKÜMLERİ
GÖSTERİR LİSTE**

Yürürlükten Kaldıran

Mevzuatın

Yürürlükten Kaldırılan

Kanun veya Kanun Hükümleri

Tarihi

Sayısı

Maddesi

10/10/1983 tarih ve 107 sayılı K.H.K.nin Tarım
Kredi Kooperatifleri, Birlikleri ve Merkez Birliği
ile ilgili 42 nci maddesindeki hükmü

7/6/1985

3223

7

**1581 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Kanun		
Yürürlüğe		
No.	Farklı tarihte yürürlüğe giren maddeler	giriş
<u>tarihi</u>		
1581	—	
28/4/1972		
2460	—	
8/5/1981		
KHK/237	—	
18/6/1984		
3223	—	
15/6/1985		
KHK/336	—	
5/8/1988		
KHK/553	—	
28/6/1995		
5330	1, 3, 4, 5, 6, 11, 21, Ek 1, Ek 2, Ek 3 ve işlenemeyen Geçici 1	
12/4/2005		